

Asia: VN/23793/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuttavaa ansiopäivärahan määrän alentamista koskevasta ehdotuksesta?

Ehdotettu alennettu ansiopäiväraha koskee esitysluonnoksen mukaan myös yrittäjän ansiopäivärahaa, mutta säännöksessä voimaantulo on liitetty palkansaajan työssäoloehtoon ja sen muuttumista koskeviin säännöksiin, eikä asiaa ole tarkasteltu eikä laskelmia katsottu erikseen yrittäjien näkökulmasta.

Yrittäjän ansiosidonnainen päiväraha määräytyy YEL-työtulon mukaan, eikä yrittäjän todellisten tulojen mukaan, mikä on jo itsessään erittäin ongelmallista etenkin yksinyrittäjille sekä pienituloisille yrittäjille, eikä tee yrittäjistä ja palkansaajista vertailukelpoisia, vaan asettaa heidät eriarvoiseen asemaan.

Päästäkseen ansiosidonnaisen työttömyysturvan piiriin pitää yrittäjän maksaa fiktiivisestä YEL-työtulosta liki 25% työeläkevakuutusmaksu yksin, vuosityötulon tulee olla vähintään 14 803 eur, ja sen lisäksi pitää maksaa Yrittäjäkassan jäsenmaksu. Tämä jo itsessään tekee huomattavalle osalle erityisesti pienituloisemmista yrittäjistä mahdottomaksi päästä ansiosidonnaisen piiriin, koska yhteenlaskettu maksurasitus on kohtuuton, yli 300 eur / kk. Tämä pitää maksaa joka kuukausi vähintään nykyisen vaaditun 15kk työssäoloehdon ajan, ja riippumatta yrittäjän todellisista tuloista ja tilanteesta.

Nyt ansiopäivärahaan esitetty porrastusmalli ei ota ollenkaan huomioon, miten yrittäjän ansiosidonnainen muodostuu ja miten se lasketaan. Ehdotettu porrastusmalli vaikuttaa yrittäjien etuustasoihin negatiivisesti johtaen siihen, että päiväraha laskee peruspäivärahan tasolle isolla osalla yrittäjistä. Tällöin tullaan tilanteeseen, jossa yrittäjät ovat maksaneet vaaditun tason mukaista YEL-maksua sekä kassan jäsenmaksua etuudesta, jota eivät saa. Tilanne heikentää ennestään jo muutenkin epäoikeudenmukaisesta YEL-työtulon määräytyksestä johtuvaa heikkoa työttömyysturvan tasoa yrittäjille.

Ehdotettua säännöstä on välttämätöntä täsmentää ottaen huomioon kuinka yrittäjän ansiosidonnainen muodostuu, ja ettei se ole vertailukelpoinen palkansaajan ansiosidonnaisen kanssa. Yrittäjät myös rahoittavat ansiopäivärahan ansio-osuuden itse yrittäjäkassan jäsenmaksuillaan.

Mikro- ja yksinyrittäjät ry haluaa myös tuoda painokkaasti esiin, että tässä esityksessä olevat muutosehdotukset ansiosidonnaiseen pitää ehdottomasti suunnitella ja toteuttaa samaan aikaan kuin myös hallitusohjelmassa oleva ansiosidonnaisen työttömyysturvan työssäoloehdon yhdenmukaistaminen yrittäjien ja palkansaajien kesken. Näitä ei voida toteuttaa erikseen. Nykyisellään yrittäjätyötä ja palkkatyötä ei voi yhdistää ja kerryttää työssäoloehto molemmista, mikä jättää tuhannet jo lähtökohtaisesti ansiosidonnaisen ulkopuolelle, vaikka muuttuneessa työelämässä on entistä yleisempää tehdä töitä sekä yrittäjänä että palkansaajana, yhtä aikaa, tai vaihdellen.

Mikäli työssäoloehdon yhdenmukaistamista ei saada mukaan tässä esitysluonnoksessa esitettyihin malleihin ja uudistuksiin, on yrittäjät jätettävä uudistuksen ulkopuolelle, kunnes yhdistelmävakuutus on valmisteltu, ja nyt ehdotettua porrastusta ja muita ehtoja ei tule soveltaa toistaiseksi yrittäjän ansiopäivärahaan.

Lausuttavaa palkkatuettua työtä ja työssäoloehto koskevasta ehdotuksesta?

Heikennyksiä palkkatukeen tehtäessä on syytä ottaa huomioon sen mahdolliset negatiiviset vaikutukset työllistämiseen. Pienimmillä työnantajayrittäjillä eli mikroyrittäjillä on jo ennestään haasteita palkata esim. osatyökykyisiä, tai muita palkkatuen piiriin kuuluvia, ja nyt ehdotetut muutokset vaikuttavat todennäköisesti palkkatukityön määrään laskevasti, erityisesti ensimmäisen palkattavan työntekijän kohdalla.

Lausuttavaa työllistämismäärän ja siihen liittyvän sääntelyn kumoamisesta?

-

Lausuttavaa työttömyysturvaseuraamuksia koskevasta ehdotuksesta?

-

Lausuttavaa ehdotuksesta, joka koskee luopumista eräistä työssäoloehto ja ansiopäivärahan määrä koskevista ikäsidonnaisista poikkeuksista?

-

Lausuttavaa vaikutuksista kotitalouksiin?

-

Lausuttavaa esityksen taloudellisista vaikutuksista (ml. vaikutukset julkiseen talouteen, työllisyyteen ja kuntiin)?

Mikro- ja yksityrittäjät ry:n mielestä tulisi tehdä huomattavasti kattavampia vaikutusarvioita talouteen.

Ansiopäivärahan alentaminen laskee ihmisten ostovoimaa ja vähentää palveluiden käyttöä, millä voi olla huomattavia taloudellisia vaikutuksia erityisesti ei-välttämättömyyshyödykkeitä- ja palveluita tarjoavien kotimaisten yritysten asiakasmääriin sekä kannattavuuteen.

Lausuttavaa vaikutuksista toimeenpanijoihin (ml. vaikutukset työttömyysetuuden maksajiin ja julkisen työvoimapalvelun järjestäjään)?

-

Lausuttavaa muista vaikutuksista (ml. vaikutukset yrityksiin ja muihin työnantajiin)?

-

Lausuttavaa siitä miten muutosten vaikutuksia voitaisiin seurata ja arvioida jälkikäteen?

-

Lausuttavaa voimaantulosta ja siirtymäsäännöksestä?

-

Muuta lausuttavaa esityksestä?

-

Kohdennettu kysymys TE-toimistoille ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleville kunnille: Mikä on tilastotietoihin tai arvioon perustuva käsityksenne muutoksen taloudellisista ja muista vaikutuksista, jos palkkatuettu työ kerryttäisi kokonaisuudessaan työssäolovelvoitetta ja koulutusta vailla oleville nuorille asetettua seuraamusta?

-

Hanén Liisa
Mikro- ja yksityrittäjät ry